

“Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Әлмәт интернат-мәктәбе”
дәүләт бюджет гомуми белем учреждениесе

Педагогик
киңәшмә утырышында каралды
“27”август 2021 ел. №1
Интернат мәктәбе директоры

Н.Н.Мягдеева
Боярык белән кертелде №79-0
“ 1 ” сентябрь 2021 ел

11нче ГОМУМБЕЛЕМБИРҮ сыйныфы өчен
туган (татар) әдәбиятыннан уку предметы буенча
эш программасы
Атнага 1 сәгать, елга 35 сәгать

Төзүчесе:
татар теле һәм әдәбият укытучысы **Мөхәммәтҗанова Л.Ф.**

Килешенгән:
Директор урынбасары _____ Л.Р.Мартынова

МБ утырышында каралды, беркетмә №1 “26 ”август 2021 ел
МБ житәкчесе _____ М.Г.Шәрипова

Әлмәт 2021 ел

Аңлатма язуы

Эш программасы статусы

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

Эш программасы түбәндәге документларга нигезләнеп төзелде:

1. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясендә белем бирү турында”гы Законы (21.12.2012, №273-ФЗ)
2. Россия Федерациясенең “Россия Федерациясе халык телләре турында”гы Законы (25.10.1991, №1807-1, ред.12.03.2014)
3. Россия Федерациясенең Мәгариф министрлыгы боерыгы 5.03.2004 №1089.
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының "Инвалид балаларны өйдә тәрбияләү һәм укуыту тәртибе һәм инвалидларның белем алу мөмкинлеген тәмин итү буенча социаль ярдәм күрсәтүнең өстәмә чаралары турында" 16.06. 2008 ел, 401 нче карары.
5. Татарстан Республикасының “Мәгариф турында”гы Законы (22.07.2013, № 68-ЗРТ)
6. “Татарстан Республикасының халык телләре турында” Законы (8.07.1992, №1560-ХП; ред. 12.06.2014№53-ЗРТ)
7. Авторлык программасы: Урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәбендә рус телле балаларга татар телен коммуникатив технология нигезендә укуыту программасы(1 — 11 нче сыйныфлар) /Төзүче-авторлар: Р.З. Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева, Казан:2018
8. Әлмәт интернат мәктәбендә дисциплина, предмет, уку курсларының эш программалары раслануы, эшләү тәртибе, структура нигезләмәсе 1.09.21 № 79-О.
9. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2021-2022 нче уку елына программасы.
10. Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2021-2022 нче уку елына базислы уку-укуыту планы.
- 11.Татарстан Республикасы Әлмәт-интернат мәктәбенең 2021-2022 нче уку елына эш программасы турында нигезләмә (локальный акт).

Программа нигезенә Россия, Татарстан Мәгариф һәм фән министрлыкларының мәктәпләрдә урта һәм тулы белем алу стандартлары салынды, ТР Мәгариф министрлыгы тарафыннан расланган «Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле һәм әдәбият укуыту программалары» (Казан, «Мәгариф», 2003 ел), 10 нчы сыйныф өчен Р.З.Хәйдәрова, Р.Л.Малафеева тарафыннан эшләнган (Казан, Мәгариф, 2009), ТР Мәгариф министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән дәрәҗәгә нигезләнеп төзелде.

Эш программасы структурасы

Татар әдәбиятының эш программасы өч өлештән тора: аңлатма язуыннан, төп бүлекләргә, белем һәм күнекмәләргә үз эченә алган программаның эчтәлегеннән, укучыларның әзерлек дәрәҗәсенә таләпләреннән.

Эш программасының эчтәлеге

Рус телендә сөйләшүче балаларга татар әдәбияты укуытуның төп максаты һәм бурычлары

- төп әдәби-тарихи мәгълүматларны һәм әдәби теоретик төшенчәләргә белү;
- балаларны татар әдәбияты, халык авыз иҗаты, татар халкының җыр-музыкасы, теарты, сынлы сәнгате белән таныштыру, күренекле язучылар һәм аларның әсәрләрен үзләштерүләренә ирешү;
- укучыларның телдән һәм язма сөйләмнәрен үстерү;
- әдәби әсәрне уку һәм анализлау;
- халык тарихын, мирасын өйрәнү аша Ватанга, халыкка, туган телгә мөхәббәт, олыларга, кечеләргә һәм, гомумән, кешегә ихтирам, мөхәббәтлелек, шәфкатьлелек тәрбияләү.

Белем бирү эчтәлегенең мәҗбүри минимумы

Әдәби әсәрләргә таныш-белү буенча төп эшчәнлек. Татар әдәбиятының күренекле язучылары һәм шагыйрьләре, аларның әсәрләре турында мәгълүмат булдыру; төрле жанрдагы әдәби әсәрләргә аңлап һәм иҗади уку; сәнгатьле уку; шигъри текстларны яисә чәчмә әсәрдән өзекләргә яттан өйрәнү; әсәрләргә анализлау; план төзү һәм әсәрләр турында кыскача бәяләмә (отзыв) язу; татар һәм рус әдәбиятындагы әсәрләргә чагыштырып бәяләү, үз фикерен әйтә белү.

11 нче сыйныфны тәмамлаган рус балалары үзләштерергә тиешле белем-күнекмәләр

- өйрәнгән әдәби әсәрнең эчтәлеген белү;
- әдәби текстны кабул итү, укыган буенча план төзү;
- геройларга характеристика бирү;
- әдәби әсәрдәге эпизодларны һәм геройларны чагыштыру, автор позициясен ачыклау;
- укыганга үзенең мөнәсәбәтен белдерү, әсәрне (өзекне) сәнгатьле итеп уку;
- уңай герой, лирик герой төшенчәләрен аера белү;
- әдәби әсәрләрдән сурәтләү чараларын таба белү;
- милли орнаментларны аера белү.

Мәгълүмат һәм белем бирү чыганакалары

УМК	Укытучы өчен методик әдәбият	Укучылар өчен әдәбият
Программа: Татарстан Респуб-ликасы Мәгариф министрлыгы «Рус телендә сөйләшүче балаларга татар теле укыту программасы» 2003 ел Дәреслек: «Татар теле. 10 сыйныф» Казан, «Мәгариф» нәшрияты, 2009 1.Р.Р.Нигъматулина «Татар теле дәресләрендә рус телле укучылар белән өстәмә эшләр өчен күнегүләр жыйнагы» Яр Чаллы, 2000 2.Р.Р.Нигъматулина «Лингва-1» Учебное пособие и фонохрестоматия для ускоренного изучения татарского языка. Набережные Челны, 1999 3.Ф.С.Сафиуллина, К.С.Фатхуллова «Татар теленнән контроль эшләр һәм тестлар» Казан, ТаРИХ, 2002	1.А.Ш.Асадуллин, Р.А.Юсупов «Рус телле балаларга татар телен укыту методикасы нигезләре» Казан, «Мәгариф» нәшрияты, 1998 2. Р.З.Хайдарова «Научно-педаго-гические аспекты билингвального образования в Республике Татар-стан» Набережные Челны, 2006 3. Р.З.Хайдарова «Сборник ситуа-тивных упражнений по татарскому языку для русскоязычных учащихся» Набережные Челны, 1998 4. Ф.Ф.Харисов «Татар телен чит тел буларак өйрәтүнең фәнни-методик нигезләре» Казан, Мәгариф, 2002.	1 Р.Р.Нигъматулина «Татар телен өйрәнүчеләр өчен кагыйдәләр һәм күнегүләр жыйнагы 1,2 кисәк» Яр Чаллы, 2003 2.Ф.С.Сафиуллина «Базовый татарско- русский и русско-татарский словарь для школьников» Казань, ТаРИХ, 2007 3.Н.М..Хәсенова «Рус мәктәпләрендә татар телен өйрәнүчеләр өчен күнегүләр жыйнагы» Яр Чаллы, 2005. 4.Ч.М.Харисова «Тренировочные упражнения по обучению татарскому произношению» Казань, «Магариф», 2005

**11 нче сыйныфта туган (татар) әдәбияты укытуның
календарь-тематик планы**

№	Дәреснең темасы	Сәг. саны	Тибы	Лексика	Эшчәнлек төрләре, контроль	Үткәру вакыты план/ фактик	
1	М.Хусаинов. Стихотворение "Книга". Беседа на тему "Моя любимая книга". М.Хөсәен. "Китап" шигыре. "Минем яраткан китабым" темасына сөйләшү	1	ЛГКК	Киңәшчем, илһамым, яктырсын белмәгән	Китапның тормышта белем чыганагы киңәшче, ярдәмче булуы турында сөйләшү. Сәнгатьле уку күнекмәләрен үстерү. Шиг. яттан сөйләү. Китапның тормышта белем чыганагы киңәшче, ярдәмче булуы турында сөйләшү.	6.09	
2	Р. Фахреддин "Книга и чтение". Р.Фәхреддин "Китап һәм уку"	1	ЛГКК	Галим, тәржемәче, тарихчы	Әдип мирасын өйрәнү. "Китап – аз хаклы, күп файдалы нәрсәдер" темасына сөйләшү.	13.09	
3	Отрывки из "Книги воспитания" К. Насыри. Роль книг в нашей жизни. К.Насыриның "Тәрбия китабы"нан өзекләр. Безнең тормышыбызда китапларның роле.	1	ЛГКК	Мәгърифәтче, кешелекле, гажәп, көзгә, сердәш, хәсрәт, хак, аерылмагыз, кыйммәт-ле, мәгънәсез. Мөнәсәбәт, халыкара бәйләнеш, юнәлеш, төбәк, нәшрият, тәшкил итә, кулъязма, икътисади.	К.Насыри турында сөйли белү. Безнең тормышыбызда китапларның роле турында сөйләшү.	20.09	
4	"Китапханәдә" темасына диалоглар төзү	1	ЛКК	Ертма, бөкләмә, керле кул белән тотма	"Китапханәдә" темасына диалоглар төзи белү	27.09	
5	"Казан дәүләт университеты" тексти	1	ЛГКК	Дөньякүләм, галим, әгъза, казаныш, мавыга, бәхәсләшәләр, таныла	Текст алды күнегүләре	4.10	
6	"Роальд Сәгъдиев – фән күгендәге йолдыз" тексти	1	ЛГКК	Дөньякүләм, галим, әгъза, казаныш, мавыга, бәхәсләшәләр, таныла	Текстның эчтәлеген сөйли белү	11.10	
7	"Телләр белгән – илләр белгән" тексти. Татар графикасы тарихы	1	ЛГКК		Текст алды күнегүләре. Татар графикасы тарихы турында сөйли белү.	18.10	
8	"Телләр белгән – ил ачар" темасына әңгәмә. Диалоглар төзү	1	ЛГКК		Лексик тема буенча үзләштерелгән лексик минимумны тикшерү	25.10	
9	Ф.Әмирхан. "Хәят" әсәрнен өзек	1	ЛГКК	Янару, яшәү, ябык, ераклык, ефәк, калфак, беркатлы, кыска, куе	Текст алды күнегүләре	8.11	
10	Г. Камал "Беренче театр" драмасыннан өзек	1	ЛГКК	Ачуланыр, тизрәк, киен, тар, юри генә, ояла, кияү	Г. Камал биографиясен белү	15.11	
11	"Киенә белү – үзе бер һөнәр" тексти.	1	ЛГКК	Сәламәтлек, саклану	Текст алды күнегүләре	22.11	
12	"Сәламәтлек – зур байлык" тексти. Н.Дереклеева "Яшәү кыйммәте" легендасы	1	ЛГКК	Тормыш, яшүсмер, зыян, мәжбүри, ямьсезләнә, хәлсезләнә, ачарлык. Күнел болгану, баш әй-ләнү, йөрәк	Текст алды күнегүләре. "Яшәү кыйммәте" проблемасы буенча сөйләшү.	29.11	

				тибү, ярсы-ну, нуштан язу, тарту, гадэт, яланбаш.			
13	"Ничек сәламәт булырга?" темасына сөйләшү	1	Д/М сөйләм	Исерткеч эчемлек, шәраб, бозык, жинаять, эчкече, зарар, аск, сыра	Сәламәт яшәү кагыйдәләрен сөйли белү	6.12	
14	"Тәмәке тартуның зарары" тексты	1	ЛГКК	Сер, бердәнбер, хис, бозык келәм, шәраб, эчемлек	Текст алды күнегүләре	13.12	
15	"Аракы кешене нишләтә?" тексты	1	ЛГКК		Текст алды күнегүләре	20.12	
16	"Ак үлемнән саклан" тексты.	1	ЛГКК		Текст алды күнегүләре	27.12	
17	"Дус була белү серләре" тексты	1		Бәхилләшү, талаучы, кул-сыз, урлады	Текст алды күнегүләре	10.01	
18	Көрд халык әкиятә "Өч дус"	1	ЛГКК	Ил гизә, шакыган, кы-са, сынамакчы, кыяфәт, табак, шаккатты, мак-тый	Текст алды күнегүләре	17.01	
19	"Тугрылыклы дуслык" мәсәлә	1	ЛГКК	Елан, йөзә, урала, бер-гәләп, ялган, буа, кыз-ган, кыса, тешли, чума	Текст алды күнегүләре	24.01	
20	Ф.Хөснинен "Кабак" хикәясеннән өзек (I өлеш) Әсәр геройларына характеристика бирү	1	ЛГКК	Ахирәт, бозылды, кыр, кабак, унган, капшый	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү	31.01	
21	Ф.Хөснинен "Кабак" хикәясеннән өзек (II өлеш) Әсәр эчтәлегә буенча сөйләмгә чыгу	1	ЛГКК		Өлкәннәргә карата хөрмәтле булу хакында сөйләшү	7.02	
22	Һади Такташның "Мокамай" шигыре. И.Юзеев "Мин теләм дусларга" шигыре.	1	ЛГКК	Хыял, үрмәли, югал-дың, бернәрсә, һәрбер, кайгы, бурыч, ант итәм	Шигырьне яттан сөйләү. Дусларга бәйрәм теләк-ләре әйтә белү.	14.02	
23	Габделхәй Сабитов "Ярсулы яз" әсәреннән өзек Әсәр образларына характеристика	1	ЛГКК	Каш жыеру, чишү, үч алу, кое казу, сак булу, өмет итү, юлны бүлү	Образларга характеристика бирә белү	21.02	
24	А.Гыймадиев. "Зөлфия + мин" әсәреннән өзек (I өлеш) Ситуатив күнегүләр эшләү	1	ЛГКК	Катлаулы, пөхтә, мәхәббәт, гашыйк итте, гадәт	Өзекнең эчтәлеген сөйли белү, хат язарга өйрәтү	28.02	
25	А.Гыймадиев. "Зөлфия + мин" әсәреннән өзек (II өлеш) Укылган әсәр эчтәлегә буенча сөйләмгә чыгу	1	ЛГКК		Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү Д/М сөйләм	7.03	

26	В.Казыйхановның "Йөрәк киңәш көтә" әсәреннән өзек	1	ЛГКК	Сер, бердәнбер, хис, келәм, шәраб, эчемлек, гарьләнү, бозыклар, кочаклады	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү	14.03	
27	Ә.Еники "Кем жырлады" әсәреннән өзек	1	ЛГКК	Дәһшәтле, хәрби, яра-лы, янәшә, тыл, аңга килү, томан, өмет	Текст алды күнегүләре.	28.03	
28	Сугыш чорын тасвирлаган әсәр өзеklärен уку. "Өч аяклы ат" фильмын карау.	1	ЛГКК		Әдәби әсәрдәге геройлар-га бәя бирергә өйрәтү, үз фикереңне әйтә белергә өйрәтү. Каралган фильм буенча әңгәмә.	4.04	
29	Ш.Маннур "Әсирлектә туган дуслык" әсәреннән өзек	1	ЛГКК			11.04	
30	Г.Ахунов "Шагырьнең каһарманлыгы" әсәреннән өзек	1	ЛГКК	Шигырь, әсир, тентү, читлек, коткару	Әсәрнең эчтәлеген сөйли белү	18.04	
31	Г.Әпсәләмовның "Газинур" әсәреннән өзек	1	ЛГКК	Һөжүм, тирән, чокыр, явыз, сакчы, шуыша, курку, кан, жинү, ату	Текст алды күнегүләре	25.04	
32	"Үлемсезлеккә бер адым" темасына сөйләшү	1	ЛГКК		Д/М сөйләм	2.05	
33	М.Мәһдиев "Бәхилләшү" әсәреннән өзек	1	ЛГКК	Авылдаш, жирсү, бәхилләшү, өрәнгә, киңәш, игеннәр		9.05	
34	"Күп укыган-күп белә" әдәби бәйгә	1	ЛГКК		Әдәби диктант	16.05	
35	Еллык кабатлау	1	ЛГКК			23.05	

Эш программасына төзөтмэлэр кергү бите

[illegible]